

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs V. Vtrum in intellectu Angeli poßit esse falsitas. artic. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

maximam ad intelligendum, plenitudinemque luminis, quam habent, in altero extremo intuentur, quae ei conueniunt, aut non conueniunt: quod tamen nos, propter debilitatem nostrae mentis, efficere non valemus.

Quando per accidens Angeli componuntur & discedunt.

Obserua, quando complexio, quae sese offert intelligenda, est res necessaria, & vtrumque extremum, praedicatum videlicet & subiectum, iuxta D. Thomae sententiam, representantur in intellectu Angelico per eandem speciem, opinionem hanc D. Thomae nullam continere difficultatem: apprehenso quippe homine, in natura illius potest Angelus simplici introitu conspiceret, ipsum esse animal, habere facultatem ad ridendum, &c. idque illo intuitu iudicare. At verò quando extrema representantur per diuersas species (qua ratione lapis & homo ex sententia D. Thomae representantur intellectui inferioris Angeli) cum, vt cognoscatur hoc pronuntiatum, hominem esse lapidem, non satis sit cognoscere hominem, sed simul oporteat agnoscere lapidem, neque vtrumque (quicquid nonnulli dicant) possit apprehendi per eandem simplicem notitiam: eò quòd illorum sint diuersae species, notitiaeque speciebus respondere debeant: sanè nulla ratione videtur concedendum, Angelum tunc sine vlla compositione ac diuisione iudicare hominem non esse lapidem: quandoquidem iudicium in assertione, aut negatione intellectus est positum: id quod fit per copulam extremae complexionis connectentem, aut diuidentem: hanc autem sine extremis, neque noster, neque Angelicus intellectus, vt Aristoteles i. de interpretatione capite 3. est autor, valet intelligere. Quare sicut articulo praecedente tamquam regulam statuimus, toties Angelum per accidens discurrere, quoties intellectus Angelicus id, quod conicit, & intelligit ex alio non potest intelligere per eandem notitiam, per quam id, ex quo illud conicit, intelligit: ita hoc loco haec alia similis est statuenda. Quoties intellectus Angelicus non potest per eandem notitiam apprehendere extremae complexionis non potest componere, aut diuidere, dum talem complexionem agnoscit, & de ea iudicat: solius namque Dei est proprium vnam simplicissimam notitiam formare, quae nullam in se compositionem admittat: idque tum propter omnimodam ipsius simplicitatem, tum etiam quòd vnica simplicissima ratione intelligendi, nimirum diuinitate, instar speciei intelligibilis concurrente, ea omnia percipiat.

Dei proprium est nullam partem discurrere.

Quod ad complexiones contingentes atinet, vt quòd Socrates sit albus, aut ambulet, veritatem eorum cognoscit Angelus per notitiam intuitiuam extremorum, qua illa coniuncta esse à parte rei, aut non esse coniuncta conspicit: non secus ac nos id inspiciamus: cum autem ex sententia D. Thomae extremae complexionis contingentis representari possint per eandem speciem, notitia, quam de vtroque extremo Angelus format, potest esse vna & simplex, quemadmodum est species, qua representantur, ac proinde poterit Angelus sine vlla compositione, aut diuisione intueri has complexiones, & de eis iudicare. Obserua tamen, quando extremae complexionis contingentis eius essent naturae, vt Angelus de vtroque formare non posset eandem numero simplicem notitiam: vt si de Angelo alio, aut homine, quem intuitiuè videt, vellet iudicare illum interius hoc vel illud cogitare quòd concipere nequit, nisi notitia abstractiua, aut si de Petro nunc existente iudicare vellet aliquod futurum contingens, quod modo apprehendere non potest, nisi notitia abstractiua, Angelum tunc iuxta regulam traditam cõponere.

Molina in D. Thom.

Art. v. vj. & vij. 601
A nere, aut diuidere. Hanc sententiam non reputat improbabilem Caiet. art. sequenti, tametsi contrariam menti D. Thomae iudicet consonantior.

ARTICVLVS V.

Virum in intellectu Angeli possit esse falsitas.

DICENDVM est, tam circa necessaria quam circa ea contingentia, quae actu existunt, quaeque Angeli intuitiuè possunt cognoscere, non posse esse falsitatem in intellectu Angelico. Circa supernaturalia verò, cogitationes cordium, & futura contingentia, in Angelis quidem beatis non potest esse falsitas: eò quòd eorum statui repugnet, semperque Angeli beati iudicium suspendant, vbi periculum falsitatis pendet: daemones verò circa haec decipi possunt, saepeque seipsos decipiunt: eò quòd nullam circa ea habeant euentiam, de eisque non vereantur iudicare.

Daemones circa cogitationes cordium, & futura contingentia errare frequenter.

Cum verò artic. praecedente ostensum sit, Angelos circa haec componere, & diuidere, non erit difficile intelligere, quanam ratione in iudicio, quod de rebus huiusmodi fertur, possit sententiarum falsitas esse in daemorum intellectu. Quia verò iudicium, quo Angeli de complexionibus sine compositione aut diuisione iudicant, licet compositio & diuisio non sit, vera tamen compositioni ac diuisioni aequipollent: in illo esse potest veritas aut falsitas formaliter, esto compositio & diuisio sit in eo virtute solùm ac eminenti. Quae dictis adiungi potuissent, ex quaestione 16. petantur.

In simplici Angelorum iudicio cur veritas aut falsitas deatur.

ARTICVLVS VI. & VII.

Virum in Angelis sit cognitio matutina & vespertina.

DISTINCTIO cognitionis matutinae, & vespertinae in Angelo introducta est ab August. c. 4. super Genesim ad litteram à c. 22. & 11. de Ciuit. Dei c. 7. 29. 30. Arbitratur namque Deum creasse omnia in eodem puncto temporis nostri, iuxta illud Eccles. c. 18. Qui viuunt in aeternum, creauit omnia simul. Sex autem dies, in quibus res in principio Genesis à Deo creatae narrantur, exponit de Angelica intellectu, comparata cum sex rerum generibus, quae sex illis diebus dicuntur creatae. Ita scilicet, vt cognitio rerum, quae primo die creatae narratur, dicatur prima dies, cognitio verò rerum, quae secundo die dicuntur creatae, dicatur secunda dies, & ita consequenter. In vnoquoque autem horum dierum distinguit mane & vespere: & mane appellat cognitionem vniuscuiusque; illorum sex generum, quae Angelus illud cognouit in Verbo, prius natura quam produceretur: vespere verò cognitionem qua illud idem cognouit in proprio genere postquam productum est: sicut enim mane antecedit vespere, sic etiam cognitio rerum in Verbo antecedit cognitionem earundem rerum in proprio genere. D. Th. hoc loco, & inferius q. 62. artic. 1. ad tertium, Gabriel super canonem lect. 3. 1. & in 2. dist. 3. q. 2. dubio vltimo, & multi alij, nomine, cognitionis in Verbo, intelligunt visionem beatificam; & haec sanè videtur esse sententia Augustini, quamuis haec de re variè locutus sit, difficileque eius doctrina defendi valeat. Scotus in 2. dist. 3. q. 9. intelligit cognitionem illam naturalem per speciem, de qua quaest. 56. artic. 3. locuti sumus, quam dicit fuisse communem

Matutina Angelorum & vespertina cognitio quid apud Augustinum.

Ecc omni